

REFLEKSIONER

over multikulturalisme

*Rashmi Singla deler ud af sine indtryk
fra deltagelsen i International
Cross-cultural Psychology Congress, som
blev afholdt i Grækenland i juli 2006*

Fra 11. til 15. juli 2006 deltog jeg i den 18. IACCP-kongres på øen Spetses i Grækenland. Som næsten altid, når man forlader sine vante omgivelser og drager ud i verden til kongresser og konferencer, fører det refleksioner med sig – i det aktuelle tilfælde over de gode, gamle temaer og nye tendenser inden for feltet tværkulturel psykologi, kultur og psykologi.

Jeg har lyst til at dele nogle af disse refleksioner med mine kolleger i Danmark, idet jeg var den eneste psykolog fra Danmark blandt ca. 750 psykologer fra næsten 50 lande i verden. Der var otte inviterede foredragsholdere, 70 symposier og 300 individuelle præsentationer. Min egen præsentation var et oplæg om identitetsdannelse blandt unge med sydasiatisk baggrund i Skandinavien, baseret på mit aktuelle post doc-forskningsprojekt.

Oplæggene fra de otte key note talere

MODELPHOTOS: BAM/SCANPIX

vakte blandede følelser hos mig og mindede mig på godt og ondt om min ungdom. Eksempelvis *John Berry* med begreberne akkulturation/integration og *Harry Triandis* med begreberne individualisme/kollektivism, som allerede for 30 år siden var de store navne. Det kneb dog med mangfoldigheden på foredragslisten, hvor de ældre, vestlige, mandlige psykologer var dominerende. Undtagelsen fra reglen var *Cigdam Kabishasi*, en kvindelig psykolog fra Tyrkiet.

Listen over foredragsholdere rejste en række spørgsmål: Var der ingen tegn på ændringer med hensyn til magtstruktur set gennem de dominerende navne på konferencen? Var mine forventninger om en anderledes struktur i tværkulturel psykologi urealistiske? Afspejlede denne kongres' foredragsliste magtstrukturen i andre konferencer?

Heldigvis lykkedes det mig dog at spore flere tegn på ændringer i nogle

af de relativt små workshop, symposier og "Meet the seniors"-sessioner. Jeg vil gerne inddrage nogle af de anderledes stemmer, jeg lyttede til.

Gæst eller fremmed?

I en workshop med titlen "If there is a host culture – Who are the guests" blev der sat kritisk spørgsmålstegn ved Berrys bikulturelle akkulturations-model, hvor integration betragtes som en kombination af "værtskultur" og "gæstekultur".

Berri Otyakmaz fra Tyrkland og *Karen Phalet* fra Holland ville vide, hvordan man kan differentiere mellem værtskultur og egen etniske kultur, hvis forældre af de unge tyskere eller hollændere (med fx tyrkisk baggrund) er født og opvokset i værtssamfundet? Hvad er deres *egen* kultur? Deres forældres, bedsteforældres? Eller er det en blanding af første generations kultur, kultur af personer, der lever under vilkår

af racisme og majoritetskultur i deres ny land?

Desuden stillede de flere politisk relevante spørgsmål: Indtil hvornår er personer, der er født og opvokset i et land, *gæster* eller *fremmede*? Hvornår kan disse personer kalde værtskulturen *deres egen kultur*?

Disse spørgsmål gælder også etniske minoriteter i Danmark. Selv om der ingen entydige svar blev givet i diskussionen, blev en forenklet forståelse af *vært, gæst og kultur* ændret.

Derimod førte kommentarer fra John Berry i "Meet the senior"-sessionen om den danske betegnelse af personer med forskellige etniske baggrunde kun til yderligere tvivl. Berry var delvist bekendt med den stigende racediskrimination i det danske samfund, idet han har besøgt Danmark i 2003 og har fulgt med 'Muhammed-krisen' i foråret 2006. Da jeg omtalte eksklusionen af de etni- ▶ ▶ ▶

- ▶ ▶ ▶ ske minoriteter her i Danmark, problematiserede han minoritisering som ekskluderende for grupper af mennesker i samfundet. Ligeledes var han kritisk over for betegnelsen "personer med en anden etnisk baggrund end dansk". Han påpegede, at i Canada blev sådanne grupper refereret til som 'ethnocultural', og det var også hans forslag for disse grupper i Danmark.

Jeg er ikke helt overbevist om egnetheden af hans forslag i det danske kontekst, men efterlyser stadig væk inkluderende alternativer til den samlede betegnelse "etniske minoriteter" – et potentielt debateme for Selskab for Interkulturel Psykologi i Danmark?

Langt til Hawaii?

Der var inspiration at hente i *Bhawuks* symposium "Hawaii as a Model of Multiculturalism for the Global Village: Issues and Prospects". Det fremgik, at der på Hawaii er fredelig sameksistens mellem de dominerende immigrantgrupper: japanere, kinesere og filippinere. Hawaii illustrerer en forståelse af multikulturalisme, som fokuserer på tolerance og respekt for forskelligheder gennem erkendelse af en fælles fremtid. Hvordan kan vi i Danmark blive inspireret til at foku-

sere mere på en fælles fremtid i stedet for at fremhæve forskelligheder mellem de "etnokulturelle grupper" og "danske grupper"?

Javist, man kan sige, at Hawaii ligger langt fra Danmark, også når det handler om inspiration til multikulturalisme. Men når vi kaster et blik på situationen i Holland, et land, vi plejer at sammenligne os med, kan denne indvending ikke bruges. *Van De Vijvers* foredrag med titlen "Multiculturalism in jeopardy? A review of Dutch studies" overraskede ved at nå frem til, at det offentlige positive holdninger til multikulturalisme ikke har ændret sig markant de seneste fem år. Det er i modstrid med det indtryk, man får gennem medierne: at der har været tale om en forværring. Gælder dette forhold også for Danmark?

Sprog- og kulturforbistring

Kongressen var altså med til at udfordre en del stereotyper og vanetænkning i et makroperspektiv. Samtidig hentede jeg inspiration i et mikroperspektiv: Om hverdagslivspsykologi i Indien gennem *Nandita Chaudharys* symposium "The Cultural Reconstruction of Methods". Baseret på kulturpsykologi, hvor kultur

opfattes som ”praktisk og socialt organiseret menneskelige aktivitet inden for magt- og konfliktrammer”, blev ukritisk universel anvendelse af forskningsmetoder såsom interview, ”rating scales” og standardtest problematiseret.

Indu Kauras oplæg ”Assumptions of Standardized Testing: Some Illustrations from Research with Adolescents in India” baseret på et Ph.D.-forskningsprojekt i New Delhi illustrerede med humor, hvordan forskningsinstrumenter udviklet i en anden kontekst (her: USA) bliver forstået på en helt anden måde i den indiske kontekst. Jeg vil give et par eksempler på forskellige opfattelser af begreber:

Udsagnet ”We have very little privacy in our family” blev opfattet positivt af de fleste unge i *Indu Kauras* forskning i modsætning til intentionerne i den oprindelige forskning. En senere uddybende undersøgelse afslørede, at *privacy* næsten altid blev opfattet som at være hemmelighedsfuld, at holde oplysninger tæt til kroppen. Et sådant karaktertræk ses af de fleste som en trussel mod familieharmenien.

På samme måde udsagnet ”Family members really back each other up”, der blev forstået som *backbiting* (at bagtale nogen).

Spiritualitet

Disse eksempler understreger faren ved at overføre begreber fra fjerne kontekster uden at inkludere den lokale kontekst og forståelse i psykologisk forskning. Det gælder også psykologisk praksis, hvilket blev illustreret af *Esther Nzewis* fra Californien i oplægget ”Linking African and Western Models: Psychotherapeutic Interventions in the Context of African Traditional Cultures”.

Hun brugte en case fra sin kliniske praksis om en otteårig nigeriansk pige, der blev udsat for seksuelt overgreb i USA. Hun anvendte nigeriansk eventyrfortællingspraksis inden for en spirituel ramme i kombination med vestlig kognitiv psykoterapi. Hendes levende præsentation og velargumenterede evaluering rettede opmærksomheden på betydningen af adaptation og kombination af de vestlige psykologiske modeller med den afrikanske forståelses modeller.

Casen gjorde det klart, at subjektive psykologiske dynamikker i forskellig grad bliver formet, defineret og støttet af den traditionelle tro og praksis. Det er derfor vigtigt at inddrage relevante dimensioner som spiritualitet i det psykologiske arbejde, især i det interkulturelle felt. Desværre var denne dimension næ-

sten fraværende i de otte key note foredrag, men *Esther Nzewis* oplæg fremhævede dette meget overbevisende.

Sammenhænge og samspil

Alt i alt var kongressen således både frustrerende og inspirerende, og jeg fik fornyet bevidsthed om begrænsninger og muligheder inden for feltet kultur og psykologi.

På en overordnet fagligt plan kunne vi psykologer bestræbe os på at overskride de snævre grænser, bevæge os fra tværkulturel psykologi til kulturel psykologi og interkulturel psykologi, hvor fokus ikke er på sammenligning, men derimod på samspil mellem de forskellige kulturer.

Mine refleksioner viser forhåbentlig også, at i interkulturel psykologi drejer det sig ikke om et valg mellem brede sociopolitiske faktorer og enkle adfærdsheder, men snarere om sammenhænge og samspil mellem dem – mellem makrokosmos og mikrokosmos.

Rashmi Singla, cand.psych., ph.d., specialist i psykoterapi.

*Roskilde Universitetscenter
T.T.T., Transkulturelt Terapeutisk Team
for etniske minoritetsunge og deres familie*